

Kecskeméti Corvin Mátyás Általános Iskola Kertvárosi Általános Iskolája

TANMENET A RAJZ ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA TANÍTÁSÁHOZ
A 7. ÉVFOLYAM SZÁMÁRA

Készült: Imrehné Sebestyén Margit
A képzelet világa 7. tankönyv alapján

Éves óraszám: 36 óra
Heti óraszám: 1 óra

Tanár: Bahor Illés

Óra	Téma, tananyag	Ajánlott tevékenységformák, módszertani javaslatok	Kompetenciák (készségek, képességek)	Javasolt taneszközök. Szemléltetés	Egyéb javaslatok a témakörhöz (projekt, játék, kutatómunka stb.)
1. témakör: A BAROKK MŰVÉSZET					

1.	A barokk stílus keletkezése, célja és általános jellemzői. A barokk építészet. Templomok, paloták és kastélyok (tk. 8-9. old. 12.13. old.) Kastélyok Magyarországon (tk. 10-11. old.)	Szervezés: a tanév feladatainak közös megbeszélése (tankönyv, eszköz- és anyagszükséglet, felszerelés, a tanóra rendje, fő feladatok és témák). Hangulatkeltés: néhány perces kötetlen lapozgatás a tankönyv barokk stílust bemutató fejezetében (7 -24. old.) Az első benyomások megfogalmazása: ki mire figyelt fel, melyek a legfeltűnőbb jellegzetességek az épületeken, a szobrokon, a festményeken és a viseleteken? Egy reneszánsz és egy barokk épület összehasonlítása. A stílusváltás jellemzőinek megfogalmazása közösen. Elemző beszélgetés a barokk stílusú épületekről. Elemzés a formai jegyek alapján. Építészeti hatáselemek (tömeg, anyag, szerkezet, méret, arány, tagoltság, felület, fény-árnyék, ritmusok, szimmetrikus és aszimmetrikus térelrendezés) jellemzőinek összegyűjtése. A tankönyv szövegének feldolgozása.	A megfigyelőképesség, az ismeretszerzési képességek fejlesztése és a szókincs bővítése a barokk stíluskorszak jellegzetességeinek vizsgálatával és az új fogalmak megbeszélésével. (Tk. 8-13. o.) Az anyanyelvi kommunikáció: az olvasási és szövegértési készség fejlesztése. Az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése a művészettörténeti szakszavak megismerésével, pl.: barucca (barokk), rocaille (rokokó), arborétum (díszkert) stb. A hatékony, önálló tanulás és az információgyűjtés és feldolgozás képességének fejlesztése a tankönyv feladatainak önálló megoldásával, és a projektfeladat kutatómunkájával.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 7-24. o. A Tanári kk. 10-11. o. -Versailles-i palota: Tükörterem, márványudvar, franciakert, a díszkert szobrai, a palota lakóinak viselete, a Napkirály öltözeke. -Esterházy-kastély, Fertőd, -Grassalkovich- kastély Gödöllő. -Szent Péter tér, Róma. -Nagyszombati jezsuita templom. – Tihanyi bencés Történelem tankönyv 7.: Ellenreformáció apátsági templom Zenehallgatás: barokk orgonazene, pl. Bach: D- moll toccata és fuga.	Barokk stílusú viseletek Kutatómunka: képek, rajzok gyűjtése. Mit viseltek a díszes barokk palotákban az emberek és mit hordott az egyszerű nép? Milyen összhangot fedezel fel a barokk épületek külső és belső díszítése és a barokk viseletek között? Ki irányította a divatot a 17. században (irányadó a Napkirály viselete volt)? Projekt: barokk viseletek -A barokk textilminták jellegzetességei: rajzos mintagyűjtés a műalkotások szereplőinek viseletéről. -Egy barokk stílusú palotában lakó emberek viseletének megtervezése. - A barokk viselet egyes jellegzetességének felhasználása napjaink viseletében (férfi, női és gyermek alkalmi és utcai viseletek tervezése)
----	---	--	---	---	--

2.	A barokk stílusú épületek belső díszítése. Szobrászat (épületszobrok, oltárszobrok, köztéri szobrok, díszkútak) (tk. 14. old.) Illuzionista festészet (tk. 15. old.)	1. A barokk templomok és paloták díszítése. A külső és belső tér stílusazonosságának, a díszítés összhangjának keresése. 2. Egy jellegzetes barokk szobor részletes elemzése (pl. Bernini: Szent Teréz extázisa). A plasztikai kifejezés eszközeinek felismerése: anyag, formatómeg, tagoltság, méret, felület, a környezetben elfoglalt hely. A mozgalmasság, túldíszítettség, erős fény-árnyék kontrasztok alkalmazásának hangsúlyozása. 3. Az illuzionista festészet jellemzői (önálló tankönyvmunka).	A lényegkiemelés és általánosítás képességének fejlesztése műalkotások elemzése során a tankönyv 4-6. oldalán megadott szempontok alapján A megfigyelőképesség, az ismeretszerzési, a tanulási és az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése a barokk műalkotások elemzésével és a látottakhoz kapcsolódó önálló kérdések megfogalmazásával Az átélőképesség és az élményszerű ismeretszerzés fejlesztése és a látvány élvezetének kialakítása a gyemekközpontú, játékos feladatokkal.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 14-15. o. A tanári kézikönyv 12-13. o. A felsorolt műalkotások vetítése és a tankönyv képeinek bemutatása. -Szent Péter-bazilika, -Lorenzo Bernini: Szent Teréz extázisa, -Andrea Pozzo: A római Szent Ignác-templom mennyezetfreskója, Zenehallgatás: Bach: H-moll mise – Händel: Messiás	Szituációs játék: Szobor formálása mozdulatokkal. A reneszánsz és a barokk szobrok kompozíciójának és hangulatának utánzása élőképek alkotásával: nyugodt (egyenesen álló és ülő, pihenő kontraposzt) és mozgalmasság (elforduló, aszimmetrikusan mozduló) testhelyzetek eljátszásával. Kreatív, kommunikációs feladat: az élőszobrok elnevezése a mozdulatokat kifejező címekkel.
3.	A barokk táblaképfestészet műfajai: portré, csoportportré, életkép, csendélet, enteriőr (tk. 16 -20. old.)	1. A barokk táblaképfestészet műfajainak jellemzése. A realista ábrázolás jellegzetességeinek közös összegyűjtése a tankönyv illusztrációinak megfigyelésével. Egy önállóan kiválasztott barokk festmény kompozíciójának elemzése szóban vagy írásban: a műelemzés módszereinek önálló alkalmazása és kiegészítése egyéni észrevételekkel. Kompozíciós és színvázlatok készítése a megfigyelt jellegzetességek kihangsúlyozásával (pl. átlós és centrális kompozíció). Ábrázolási feladat: a barokk viselet jellegzetességei Rembrandt és Velázquez festményein. Vázlatrajz készítése az egyik szereplő ruhájáról.	A megfigyelőképesség, a kompozíciós- és színérzék fejlesztése és a szókincs bővítése a képelemzések során. Az érdeklődés felkeltése, a problémamegoldó gondolkodás, az anyanyelvi kommunikáció és a beleélés képességének fejlesztése egy műalkotás szereplőjével készített képzeletbeli riporttal. Legyen képes a tanuló az adott témához kapcsolódó önálló kérdések megfogalmazására, gondolatainak és érzelmeinek kifejezésére szóban és ábrázolásban. A szociális kompetencia fejlesztése a csoportmunkában végzett feladatokkal.	Szemléltetés: -A képzelet világa tankönyv 16-20. o. -A Tanári kk. 14-17. o. A felsorolt műalkotások vetítése és a tankönyv képeinek bemutatása. -Velázquez: Breda átadása, Las Meninas, - Éjjeli őrjárat, -Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc. Rajzeszközök: filctoll, színes ceruza, akvarell. Eszközök: írásvetítő, diavetítő vagy projektor, CD lemez, művészeti albumok prospektusok	Játékos megoldások alkalmazása a műalkotás-elemzésben: képzeletbeli riport, szerepjáték, élőkép, memóriajáték, fogalomkártyák, képkiegészítés, átírás. Élőkép alkotása a megismert festmények szereplőinek megjelenítésével. Az érzelmek megjelenítési módjainak keresése: portrék jellemzése és a látott mimika eljátszása utánzással.

4.	A rokokó életstílus. A rokokó viselet (olvasmány) (tk. 21-23. old.) Összefoglalás. (tk. 24. old.)	1. Az új fogalmak értelmezése közös megbeszéléssel: rokokó, rocaille (kagylóminta), szalon, budoár, A rokokó életszemlélet és viselet megismerése. A női és férfi viselet-ről szóló tankönyvszöveg önálló elolvasása után a fiúk számoljanak be a férfi öltözet, a lányok pedig a női öltözet túlzásairól, kényelmetlen fazonjairól! - Egy rokokó viselet színtervének elkészítése (tk. 23/3. f.) - A jellegzetes rocaille motívum félbevágott rajzának kiegészítése a stílushoz alkalmazkodó kompozícióban és vonalvezetéssel. - Összehasonlítás: a rokokó viselet furcsaságai és napjaink viseletében megjelenő érdekes megoldások. (tk. 22/1. f.) Rajzi feladat: napjaink legkirívobb viseleténél lerajzolása vagy a viseletek kigyűjtése újságokból. 2. Összefoglalás: önálló tankönyvmunka, a válaszok közös ellenőrzése (tk. 24/1.2. f.)	A műalkotások elemzésének (lényegkiemelés, azonosságok és különbségek meglátása, véleményalkotás), és az elméleti ismeretek felidézésének képessége. Legyen képes a tanuló az adott témához kapcsolódó önálló kérdések megfogalmazására, gondolatainak és érzelmeinek kifejezésére szóban és ábrázolásban. A tanulási képességek (megfigyelés, értelmezés), a képi emlékezet, a problémamegoldó gondolkodás és az ismeretek alkalmazásának és rendszerezésének fejlesztése. Tudja alkalmazni a megismert elemzési módszereket, ismeri a művészi kiemelés módjait. Célirányos kérdések és adott szempontok segítségével képes műalkotásokat összehasonlítani, le tudja olvasni a műalkotások tartalmi és formai jegyeit. Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése: legyen képes a tanuló néhány jellegzetes műalkotás kompozíciós vázlatának elkészítésére. Ismerje a barokk és a rokokó stílus legjellemzőbb stílusjegyeit, alkotásait, alkotóit. Felismer és megnevez legalább három műalkotást.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 21-24. o. illusztrációi, A Tanári kk. 18-19. o. (a feladatok megoldása) Óravázlat: A rokokó – a túlzások stílusa. (Tanári kk. 19. o.) A felsorolt műalkotások vetítése és a tankönyv képeinek bemutatása. -T. Gainsborough: Robert Andrews és felesége, Mary, -W. Hogarth: Divatos házasság, -Millitz, J. M.: Gróf Festetics Pálné Bossányi Júlia. Zenehallgatás. Mozart: F-dúr divertimento – Haydn: Üstdobütés szimfónia – Beethoven: I. szimfónia Szakirodalom: -Rudolf Broby-Johansen: Az öltözködés története. Gondolat Kiadó, Bp., 1969. Eszközök: írásvetítő, diavetítő vagy projektor, CD lemez, művészeti albumok prospektusok, lemezjátszó.	Kiegészítő feladat: a túlzott díszítéseket, pompás anyagokat alkalmazó rokokó stílus megjelenésének jellemzői a viseletben. Divatos fazonok és kellékek a férfiak és nők öltözködésében: abroncsszoknya, fűző, magasra tornyozott frizura. Divatos fazonok megfigyelése a korabeli festményeken. Szerepjáték: képzeletbeli utazás egy képben: Hogart Divatos házasság című festményének elemzése úgy, mintha a kép résztvevői lennénk. Éljük bele magunkat a képbe, képzeljük magunkat az egyik szereplő helyébe és játsszuk el a képet! Írjunk jellemzést valamelyik szereplőről! Készíts riportot valakivel, aki a képen látható! Mi történik és mi történt egy kicsivel korábban a szobában? Könyvtárhasználat Gyűjts adatokat a rajzon és a képen látható épületről! (A veszprémi püspöki palota)
----	---	---	--	--	---

2. témakör: A PORTRÉ

5.+ 1	Különböző művészeti stílusok és stíluskorszakok emberábrázolási szokásai. A portré: látvány utáni tanulmányrajz (tk. 56-59. old.)	1. Tankönyvmunka: különböző stílusú portrékat ábrázoló műalkotások szöveges elemzése önálló munkával. (Tk. 56-57. o./1.) 2. Választható ábrázolásifeladatok. (differenciált feladatkiadás): - Látvány utáni tanulmányrajz készítése emberi koponyáról. -Látvány utáni tanulmányrajz: az osztálytárs portréja, vagy önarckép készítése. A tankönyv vázolást szemléltető rajzsorozatának közös megbeszélése, tanári magyarázat és egyéni megfigyelés. A modell (osztálytárs) fej-arányainak önálló tanulmányozása vízírozással (méretegetés, viszonyítás). A rajzolás menetének megfigyelése a tankönyvben. A fej jellegzetes formájának kiemelése a vázolás során (a befoglaló formából kiinduló vázolás). A fő arányok elhelyezése: a szem, az orr, a száj tengelye. Profilnézetnél – az arc és az agykoponya arányának és az arcélszög alakjának megfigyelése.	Az esztétikai-művészeti kompetenciák fejlesztése: a megfigyelőképesség, az esztétikai elemzőképesség, a forma- és karakterérzék fejlesztése az emberi gesztusok értelmezésével. Cél, hogy ismerje fel a tanuló kérdések segítségével a különböző stíluskorszakok emberábrázolási szokásait. Ismerje az ikonográfiai ábrázolás néhány példáját. Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése (szókincsbővítés, szóbeli fogalmazás). Ismerje a tanuló a mimika és a gesztus fogalmát és fogalmazza meg egy adott karakter fő jellemzőit. Esztétikai.művészeti kompetencia: saját vélemény kialakítása és összevetése másokkal. Önismeret, énkép fejlesztése. (Tk. 56-57. o.) Manuális készségek fejlesztése a tanulmányrajz vázolásával és tónusozásával.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 56-59. o. feladatok: 56/1., 58/2. 59/3. Óravázlat: Portré a művészetben (Tanári kk. 21. o.) Néhány jellegzetes portréábrázolás az ókortól napjainkig (a tankönyv 56-57. oldalán lévő illusztrációk). Dürer: Angyalfej (1506), Leonardo: Tanulmányrajz “Az anghiari csata” című képhez (1504). Rubens: Portrétanulmányok. Ajánlott rajzeszközök: grafitceruza, rajzszén, tempera/ pasztellkréta. Egy portré felvázolását és kidolgozását szemléltető rajzsorozat a tankönyvben. Eszközök: diavetítő vagy projektor, CD lemez, poszterek, művészeti albumok	Előzetes feladatok: különböző karakterű portrék gyűjtése (különböző stílusú festmények, szobrok reprodukciói, fényképek és újságképek régebbi korokból és napjainkból). Kommunikációs gyakorlatok: az ember tulajdonságait jellemző szavak gyűjtése -Közös megbeszélés: a képeken látható portrék jellemzése, elemzése. A különböző érzelmek megfigyelése a valóságban és a képeken (jellegzetes mimikai elváltozások, gesztusok, karakterek és színek). A fényképszerű portré és az egyéniséget is bemutató ábrázolás közti különbség kiemelése: a belső tulajdonságok ábrázolásának lehetőségei. -nem verbális kommunikációs játékok.
-------	---	---	--	--	---

6.+ 1	Portrérájs híres műalkotás reprodukciója vagy egy napjainkban élő híres személy fotója alapján. Időutazás (tk. 60- 61. old.)	Portréreprodukciók vagy fotók gyűjtése. A látványnak megfelelő tanulmányrajz készítése az önállóan választott portréről. Cél: a forma jól komponált elhelyezése a képkeretben és a portré karakterének megragadása. Ábrázolástechnikai ismeretek és készségek megerősítése: vázolás keresgélő-vázoló halvány vonalakkal, a befoglaló forma helyes aránya, a fej fő tengelyei (arcközép, szem, orr, száj helye az egészhez képest, a részletek pontos megfigyelése. A festményen látható színárnyalatok érzékeltetése grafikai kidolgozás esetében különböző szürke tónussal. Léptékváltás: a portré egyes részleteinek kinagyított ábrázolása.	A megfigyelőképesség, a forma- és arányérzék, az ábrázolástechnikai készségek, a reprodukációs képesség, a lényegkiemelés, az értelmező újraalkotás és a koncentrációs képesség fejlesztése. Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: a kísérletezés bátorságának erősítése és az alkotóképesség fejlesztése a tanult ismeretek kreatív, ötletes alkalmazásával.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 60-61. o. Tanári kk. 22-23. o. (diákmunkák). A felsorolt műalkotások vetítése és a tankönyv képeinek bemutatása. Albrecht Dürer: Hieronymus Holcshuher portréja, Velencei hölgy képmása, Önarckép. Eszközök: grafitceruza, olajpasztell vagy tempera.	Vizuális rejtvény: -rajzold meg a befejezetlen női portré arcát félprofilból! Segítségül nézd meg Dürer: Velencei hölgy képmása című festményét! (Tk. 61. o.) A gyűjtött portréképek kreatív felhasználásának további lehetőségei: - milyen lenne a szemből látott portré hátulról? -milyen lenne más hajjal, ha átváltoztatnánk? -milyen lenne egy szín derített és tompított árnyalataival kidolgozva? -puzzle készítése a portré szétदारabolásával.
7.	Portré ábrázolása leírás alapján. Mozaikkép (fantomkép). (tk. 62- 63. old.)	Tankönyvmunka: egy „körözött” férfi portréjának ábrázolása adott személyleírás és a tankönyvbe rajzolt különböző arcrészletek rajzának felhasználásával. Értékelés. A rajzok összehasonlításának szempontja: hasonlítanak-e egymásra a portrék? (Akkor eredményes a feladatmegoldás, ha sok hasonló kinézetű arc néz velünk szembe.)	A megfigyelő- és lényegkiemelő képesség, a vizuális memória, a képzelet, a kreatív gondolkodás és az ábrázolóképeség fejlesztése. Szociális kompetencia: kapcsolatteremtő képesség és együttműködés másokkal. Az anyanyelvi kommunikáció (árnyalt fogalmazás, szóbeli kifejezőképesség) fejlesztése a látott portré jellemzésével, a személyleírással.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv ábrái (62-63. o.), eltűnt vagy körözött személyek újságokban közzétett –leírás alapján készült- rajzai. A feladat megvalósulását bemutató diákmunkák a Tanári kézikönyv 24-25. oldalán. Rajzeszközök: grafitceruza, filctoll	Szituációs játék: nyomozás személyleírás alapján. Feladatok: rendőrségi hírek figyelése, személyleírások gyűjtése -Minden tanuló egy néhány soros - a külső tulajdonságokat bemutató - személyleírást ír az önállóan kiválasztott osztálytársáról. Néhány személyleírás felolvasása és a „keresett személy” közös felismerése.

8.	A karikatúra és a karikatúraportré (tk.64- 67. old.)	1.Tankönyvmunka: önálló írásbeli feladat, Réber László karikatúraportréinak szóbeli értelmezése. Az egyéni vélemények megbeszélése, az eltérő válaszok megvitatása és a válaszok írásbeli lejegyzése. 2. Az emberi tulajdonságok és a foglalkozás egymásra gyakorolt hatása. Feladat. Tanulmányozd Kaján Tibor karikatúráit! Folytasd a sorozatot olyan portré rajzával, melyen az arcrészletek az ábrázolt személy foglalkozására utalnak! (Tk. 67/ 13. f.). Pl. zenész vagy zenekritikus fogsora kialakítható akár zongorabillentyűkből is. 3. Tankönyvmunka: képzeletbeli, karakteres portrék rajza különböző megrajzolt vonalak kiegészítésével (TK. 65. old.).	Az információszerzés és feldolgozás képességének fejlesztése a tanórai feldolgozást segítő gyűjtőmunkával. A megfigyelőképesség, a kritikai érzék, az önismeret, a humorérzék és az intuitív képességek fejlesztése a képzeletet megmozgató rajzkiegészítésekkel. A személyiség fejlesztése, az önálló véleményalkotás képességének erősítése a rajzon látottak szóbeli magyarázatával és az önismeretei szituációs játékokkal (tk. 66/11. f.) A problémamegoldó gondolkodás, a képzelet és a kombinatív képességek fejlesztése a hiányos rajzok képzeleti kiegészítésével (tk. 65/10. f.)	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 64-67. o. illusztrációi. A képzelet világa Tanári kézikönyv 26-29. o., 32-35. o. (diákmunkák) -Leonardo karikatúraportréi. -Fülöp György, Réber László és Kaján Tibor karikatúrái Rajzeszközök: grafitceruza, filctoll	Előzetes feladat: vicces történetek, vicces rajzok, karikatúrák gyűjtése. Az otthonról hozott viccújságok és a tankönyv karikatúráinak elemzése és értelmezése. A látottak alapján a karikatúra fogalmának önálló meghatározása, és az egyéni vélemények közös megbeszélése. Közmondások és szólások gyűjtése és képi megjelenítése. -Egy jellemző emberi tulajdonság vagy archoz kötődő szólás megrajzolása. Pl. Mindenbe beleüti az orrát. Ferde szemmel nézi a világot. Szemesnek áll a világ stb.(tk. 67/15. f.)
+ 1	Különleges portrék				

9.	A színek jelképes szerepe. Érzelemábrázolás a mimika és a színek kifejező erejének hangsúlyozásával, pl. karikatúra, monokróm festmény. Ellentétek megjelenítése színekkel (tk. 68. old.) Különleges portrék (tk. 69. old.)	1. Műalkotások elemzése: az ábrázoláson látható mimika alapján feltételezett tulajdonságok megállapítása és a vélemények közös megvitatása (tk. 68/ 2. A színek szimbolikus jelentésének vizsgálata. Bizonyított hatások tanári ismertetése, és a különböző szubjektív vélemények közös megbeszélése (Példák a Tanári kk. 31. oldalán.) 3. Tankönyvmunka: tulajdonságokat kifejező színek gyűjtése (tk. 68/ 16. f.) Karikatúraportrék színezése a hangulatot kifejező színekkel. 4. Ábrázolási feladatok (differenciált feladatkiadás vagy önálló választás) -Színes portré festése az érzelmet, a hangulatot, egy választott belső tulajdonságot kifejező vagy annak hatását megerősítő színekkel. -Kettős portré festése ellentétes tulajdonságok egy portrén belüli ábrázolásával, pl. ilyen vagyok, és ilyen szeretnék lenni címmel. (Feladat: tk. 68. old.) -Különleges portrék, egyéni ötletek. (Feladatok: tk. 69. old.) Időutazás. Milyen lettem volna egy több száz évvel ezelőtt divatos öltözékben?	Az alkotóképességek, a színérzék és a színtudatosság fejlesztése az érzelmek, hangulatok egyéni stílusú ábrázolásával (tk. 68/19. f.) Az érzelmi és gondolati asszociáció, az intuitív képességek fejlesztése (tk. 68/ 16, 17, 18, 19. feladat) Cél, hogy ismerje a tanuló a főszínek, a mellékszínek, a kiegészítő színek és a szíkontrasztok hatását. Ismerjen néhány példát a színek érzelmekre, hangulatra gyakorolt hatásáról. Próbálja meg a színekkel érzékeltetni az emberi érzések lényegét. Önismeret, énkép fejlesztése a szimbolikus színekkel megfestett önarckép ill. kettős portré kidolgozásával (tk. 69/21. f.)	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 68-69. o. Feladatleírások és diákmunkák a Tanári kézikönyv 30-37. oldalán. A felsorolt műalkotások vetítése és a tankönyv képeinek bemutatása. Edvard Munch: A sikoly (halálfélelem, rémület) Tihanyi Lajos: Önarckép (magányosság, szomorúság) Óravázlat: Érzelemábrázolás. Mimika és a színek. (Tanári kk. 31. o.) Eszközök: Választható technika, pl.: akvarell/ tempera/ olajpasztell/ filctoll, színes papírok (kollázs).	Mimikai játékok párban és csoportban (kooperatív technikák alkalmazása). -Egymást utánzó „majomjáték”. -Az eljátszott mimikát kifejező szavak gyűjtése. -Beszélgetés a külső és belső tulajdonságokról, a karakterekről, a szándékosan alakítható és akarattunktól függetlenül működő mimikáról, gesztusokról és az egyéniségről. -Érzelmeket, tulajdonságokat kifejező hangulatkeltő szavak gyűjtése. -Hangulatokat ábrázoló gesztusok improvizációja és utánzása közösen. Páros, néma jelenetek rögtönzése a társak által megadott hangulatok kifejezésével. -Egy színházi előadás részletének elemzése: a színészi karakterek és a jellemábrázolás megbeszélése.
----	---	--	--	---	---

10.	Térbeli portré készítése választott technikával: papírhajtogatás, papírmasé, agyagszobor, gipszöntvény (tk. 70- 71. old.)	1. Tervezés: vázlatrajzok készítése. Különböző álarc-variációk, ötletrajzok készítése kis méretben. Véleményalkotás egymás ötleteiről. 2. Ábrázolási feladat: a legjobb álarctervezés egyéni kidolgozása. Egy tipikus emberi karakter plasztikai és színbeli kifejezése egy választott technikával, pl. agyag- vagy gipszportré, papírmasé álarc, papírhajtogatással és vágással készült térbeli álarc (tk. 70-71. o.).	Az esztétikai-művészeti tudatosság: az anyagismeret, a kísérletező képesség, a képzelet, manuális készség, a problémamegoldó gondolkodás és a rajztechnikai készségek fejlesztése a különböző technikák megismerésével és a választott technika használatával. A digitális kompetencia fejlesztése: számítógép használata, szöveges és képi anyaggyűjtés az Interneten. A kooperatív technikák alkalmazása az együttműködést igénylő munkavégzés során.	Szemléltetés: A portrék készítését szemléltető fázisrajzok és képek A képzelet világa tk.70- 71. o.. Tanári kézikönyv 38-41. o.(diákmunkák) Eszközök: -Papírmasé: vékony újságpapír, agyagportré vagy műanyag álarc, tapétaragasztó, tempera. -Gipszportré: gipszpor és műanyag álarcsablon vagy gipszes géz. - Hajtogatott papírportré: famentes rajzlap, olló, filctoll, színes ceruza, folyékony ragasztó.	Gyűjtőmunka: előzetes feladatok: különböző korok és népek álarcviselési szokásai (pl. rituális maszkok, halotti maszkok, színházi álarcok, farsangi maszkok stb.) Motiváció: érdekes történetek a maszkok viseléséről. Beszélgetés a maszkviselés szokásairól, értelméről és a maszkok jellegzetességeiről. Csoportmunka: osztálydekoráció készítése az egyénileg készült álarcokból
11.	Tárgytervezés. Alkalmazott grafikai tervezés: -textilterv, -CD- borító (tk.72-73. old.)	Választható ábrázolási, tervezési feladatok. 1. CD- borító tervezése. A tervezés szempontjai: a forma- és szövegfeldolgozás összhangja és a tartalmat kifejező aránya. (A feladat részletes leírása és a megfigyelési szempontok a tankönyv 72. oldalán.) 2. Nyári póló tervezése. (A feladat leírása és a megfigyelési szempontok a tankönyv 73. oldalán.)	Az anyanyelvi kommunikáció és a kognitív kompetencia fejlesztése a gyűjtött tárgyak elemzésével és összehasonlításával. Az esztétikai-művészeti kompetencia (a megfigyelőképesség, a kompozíciós készség, a kreativitás, az ötletesség, az esztétikai érzék, az igényesség, a díszítőkészség és az alkotóképesség) fejlesztése.	Szemléltetés: Különböző stílusú CD-borítók, mintás nyári pólók. A képzelet világa tankönyv 72-73. o., Tanári kk. 42-43. o. (diákmunkák) Eszközök. A CD- borító tervezéséhez: grafitceruza, filctoll / festék. A póló tervezéséhez: grafitceruza, filctoll / színes ceruza	Gyűjtőmunka: Különböző vizuális példák gyűjtése az előre megadott témák területéről, pl. CD-borító, nyári póló, strandruha díszítése stb. Az adott témához gyűjtött tárgyak elemzése. A megfigyelési szempontjai: kompozíció, a tartalom és a forma/ színek összhangja, a színek hangulati hatása.

3. témakör: A 19. SZÁZAD MŰVÉSZETE

12.	A klasszicizmus (építészet, szobrászat, festészet, viselet). (Tk. 26- 31. old.)	1. Összehasonlítás: az ókori épületek, szobrok és a klasszicista épületek és szobrok hasonlóságainak felismerése közös elemzéssel és megbeszéléssel. A összehasonlítás és a megfigyelés szempontjai: a tömeg, a kompozíció, az anyag, a szerkezet, a harmonikus arányok (tk. 27/1. f.) 2. A klasszicista stílusú festmények témaválasztása, jellegzetes kompozíciós megoldásai és kidolgozása. A kép kompozíciós középpontjának (iránypont) keresése az irányvonalak meghosszabbításával (tk. 30/8. f.) Kompozíciós vázlatrajz készítése és szöveges képelemzés önállóan (tk. 30- 31. old.).	Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése a tankönyv szövegének értelmezésével és a szöveges képelemzéssel. A megfigyelőképesség, az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése a klasszicizmus jellegzetességeinek vizsgálatával és megbeszélésével (tk. 27/ 1., 29/ 6. f.) Cél, hogy ismerje fel a tanuló a figyelemvezetés módjait és alkalmazásának jelentőségét a perspektivikus szerkesztést alkalmazó festményeken, pl. David: Horatiusok esküje. Legyen képes néhány műalkotás kompozíciós vázlatának elkészítésére (tk. 30/ 8, 29/ 4.f.)	Szemléltetés: A képzelet világa tk. 26-31. o., Tanári Kk. 44-47. o. A felsorolt műalkotások vetítése és a tankönyv képeinek bemutatása. Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum, Bp. Ferenczy István: Pásztorlányka. L. David: Horatiusok esküje. Szakirodalom: Történelem tankönyv: a francia forradalom utáni polgárosodás. Régészeti kutatások: a pompeji és a herculaneumi ásatások. Földrajz tankönyv: a Vezúv kitörése, Kr. u.79.	Anyaggyűjtés: 1. Az ókori görög és római kultúra és művészet jellegzetes épületei, szobrai, festményei és az emberek viselete. 2. Görög és római mitológiai történetek. Római regék és mondák, pl. Horatiusok és Curiatiusok.(szöveg és vitaindító kérdések a kézikönyv 46-47. oldalán) Kiegészítő feladat: Milyen volt a divatos hölgyek és urak viselete a 19. század fordulóján? (Tk. 26. o.)
-----	---	--	---	--	---

13.	Romantika. (Tk. 32- 35. old.) Építészet (historizmus és az eklektika). A biedermeier. Divatos hölgy és úr a 19. század első felében. A magyar díszruha.	1. A romantika fogalmának értelmezése közös megbeszéléssel, különböző példák összegyűjtésével. Romantika a hétköznapi életben és a művészetekben. 2. Új stílusú épületek és korszerű építőanyagok megismerése (tk. 32-33. old.) Új anyagok megjelenése az építészetben: vas, acél, üveg, vasbeton. Az építési technika megváltozása: előregyártott szerkezetek, öntöttvas. A múltba fordulás hatásaként keletkező neo-stílusok jellegzetességeinek felismerése: a neoromán, a neogót, a neoreneszánsz és a neobarokk egy-egy jellegzetes művének leírása és elemzése. A román, a gót, a reneszánsz, és a barokk stílusok összehasonlítása a neo- stílusokkal. A tanult ismeretek kiegészítése önálló észrevételekkel és véleményekkel. Az eklektika jellemzői (stíluskeveredés). 3. A román, a gót, a reneszánsz, a barokk és a romantikus neo- stílusú épületek összehasonlítása. 4. A biedermeier jelentése és a stílus jellemzői (tk. 34. old.).	A hatékony, önálló tanulás és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése (a megfigyelőképesség, az ismeretszerzés, az önálló információgyűjtés és feldolgozás, lényeglátás) képességek fejlesztése a romantikus stílus jellegzetességeinek vizsgálatával és megbeszélésével (tk. 33. o.) Az absztrakciós képesség fejlesztése az összehasonlító elemzéssel, az általánosítással és a lényegkiemeléssel. Az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése a művészettörténeti szakszavak megismerésével, pl.: eklektika, biedermeier. Szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése, a nemzeti azonosságtudat tartalmának gazdagítása a nemzeti hagyományok őrzésével és megbecsülésével. (tk. 35. o.)	Szemléltetés: A képzelet világa tk. 32-35. o., Tanári Kk. 48-49. o. Óravázlat: Romantikus stílus. Építészet. Historizmus, eklektika. Biedermeier. (Tanári kézikönyv 49. o.) A felsorolt műalkotások vetítése és a tankönyv képeinek bemutatása. -Feszl Frigyes: Vigadó, Budapest. -Ybl Miklós: Operaház, Budapest. -Steindl Imre: Parlament, Budapest -Eiffel-torony, Párizs -Schulek Frigyes: Halászbástya, Budapest Zenehallgatás: romantikus stílusú zene (pl. Chopin, Berlioz, Liszt Ferenc). Szakirodalom: Történelem tankönyv: a 19. századi polgári életszemlélet. Az 1848-as forradalom és szabadságharc.	Előzetes feladatok, gyűjtőmunka: A román, a gót és a reneszánsz stílusú épületek jellegzetességei (szöveges és képi ismeretek). A jellegzetességek feldolgozása csoportmunkában. Kép-és szókartyák készítése az adott stílushoz. Játékos feladatok az előzetesen elkészített anyag felhasználásával az új téma feldolgozásakor, pl. memóriajáték, szőlánc, képfelismerés, kép és szöveg társítása, helyszínelismerés stb. Könyvtármunka: biedermeier bútorok, tárgyak és viseletdarabok képeinek gyűjtése A biedermeier viselet és a magyar díszruhák jellemzői az 1830- as években. Feladatmegoldás a tankönyvben: a viselet részleteinek megnevezése leírás alapján (tk. 35. old.)
-----	---	---	---	---	--

14.	A romantika szobrászata és festészete. A festészet jellegzetes műfajai: portré, életkép, történelmi festmény. (Tk. 36- 41. old.)	Romantikus stílusú szobrok és domborművek elemzése a tankönyv szöveg és képanyaga segítségével. Szempontok: a történelmi események és a népi élet jeleneteinek jellemzői.. A mozgás illúzióját keltő holtpont megfigyelése, és kompozíciós vázlatrajzok készítése a mozdulat lényegének hangsúlyozásával.. A romantikus festészet kedvelt műfajainak megismerése egy-egy jellegzetes mű elemzésén keresztül: A jelképes üzenetek felfedezése a valóságos részletekbe rejtett allegorikus személyek és tárgyak elemzésével. A mondanivaló kiemelését szolgáló kompozíció jellegzetességeinek önálló és közös összegyűjtése. Érzelmek és hangulatok spontán megfogalmazása. A műalkotások érzelmi hatásainak megtapasztalása. Az első benyomás és az elemzés során szerzett ismeretek összevetése. A legfontosabb tudnivalók összegzése és a tanórai aktivitás értékelése közös megbeszéléssel.	A megfigyelőképesség, az esztétikai ítéletképesség és az empátia fejlesztése (tk. 39/ 9. 10. f.) Élményszerű ismeretszerzés a vizuális játékokkal. Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése: szóbeli kifejezőképesség, szövegértés, fogalmazás. A vizuális művészetekkel kapcsolatos szókincs gyarapítása (tk. 38/ 7. 8. f.) A hatékony önálló tanulás fejlesztése a tankönyv új ismeretanyagának önálló feldolgozásával és a műalkotásokkal való élményszerű találkozással (tk. 36/4. 41. o.) Ismerje fel a tanuló a figyelemvezetés módjait a szobrok és a festmények kompozíciójában (tk. 37/ 5. 38/ 6. f.) Szociális kompetencia (önismeret, önértékelő képesség, önálló véleményalkotás) fejlesztése a kooperációs tevékenység során. Cél, hogy képes legyen a tanuló önálló véleménnyel kiegészíteni a tanult ismereteket! (Tk. 38/ 8. f.)	Szemléltetés: A képzelet világa tk. 36-37. o., Tanári kézikönyv 50-53. o. A felsorolt műalkotások vetítése és a tankönyv képeinek bemutatása. Delacroix: A szabadság. Székely Bertalan: Egri nők. Madarász Viktor: Hunyadi László siratása Rude: Marseillaise Zenehallgatás: Brahms: Magyar táncok. Erkel Ferenc: Hunyadi László. Szakirodalom: Történelem tankönyv: Napóleon támadása Madrid ellen. – 1830-as párizsi júliusi forr. Eger vár ostroma – A Bach-korszak és a kiegyezés. – Czillei és a Hunyadiak, V. László király, Hunyadi László. – Mohácsi vész (1526). Irodalom tankönyv: Petőfi Sándor: A király esküje. Arany János: V. László	Képelemzési játékok: -pl.: képbírálat egy műkritikus, egy kiállítás látogató, vagy a kép szereplőjének szemszögéből. -az alkotás szereplőjének megszólaltatása a történetbe illeszkedő szöveggel. -Műalkotások felismerése részletek alapján. Rész és egész (képösszerakó). Múzeumlátogatás, alaprajzolás: a Magyar Nemzeti Galéria 19. századi kép-és szoborgyűjteményének megismerése a helyszínen. A tanult műalkotások bejelölése az alaprajzon a Magyar Nemzeti Galéria megfelelő termébe (tk. 41. o.)
-----	--	---	---	---	---

15.	Realizmus a 19. században (tk. 42- 45. old.) Történelmi események és a hétköznapi élet témái a festményeken. Népi életképek.	1. A realizmus fogalma: a valóság idealizálás nélküli megjelenésének megfigyelése a műalkotásokon. A realizmus és a naturalizmus közti különbség megállapítása. Összegzésként a jellegzetességek felolvasása a tankönyvből (tk. 42. old.) 2. Képelemzések, feladatmegoldások a tankönyvben: a tankönyvben leírtak és az egyéni vélemények összevetése. A műalkotások szereplőinek jelentősége a mondanivaló kifejezésében: a látványban rejlő többletjelentés keresése egyéni asszociációkra támaszkodva (pl. Daumier: A mosónő). (Tk. 43. old.) 3. A festői jellemábrázolás Munkácsy képein: jellegzetes karakterek érthető gesztusokkal és mimikával. A drámai hatás fokozásának módjai tónusokkal. 4. Hasonló témájú és stílusú festmények összehasonlítása. (Tk. 44. old.)	A megfigyelőképesség, az esztétikai ítéletképesség, az aktivitás, az emberismeret fejlesztése és az empátia kialakítása. Adott probléma kapcsán cél az érdeklődés felkeltése és a kommunikációs készség fejlesztése az önálló kérdések megfogalmazásával. (Tk. 43/1., 2, 44/ 4., 45/ 5., 6. f.) Cél, hogy ismerje fel a tanuló a figyelemvezetés módjait és alkalmazásának jelentőségét a tanult festményeken. Legyen képes néhány műalkotás kompozíciós vázlatának elkészítésére. (Tk. 43/ 2., 3. f.) Tanulási kompetencia fejlesztése a múzeumi feladatlap önálló kitöltésével és a helyszínen végzett kutatómunkával. Az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése a művészeti szakszavak használatával.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 42-45. o.) Tanári kézikönyv 54-55. o.) A felsorolt műalkotások vetítése és a tankönyv képeinek bemutatása. Millet: Kalászszedők Daumier: A mosónő Munkácsy Mihály: Siralomház. .Szakirodalom: József Attila: Mama című versének felolvasása Daumier: Mosónő című képéhez. Eszközök: tankönyv, diavetítő vagy projektor, Kép és fogalomkártyák.	Múzeumlátogatás: a Magyar Nemzeti Galéria történelmi festményeinek megismerése. A múzeumi óra előkészítése: célirányos feladatok kiosztása, pl.. adott művészek festményei, egy választott téma megjelenítése különböző művészek alkotásain, két választott alkotás összehasonlítása, reprodukciók gyűjtése stb. A téma feldolgozása a helyszínen: az érdeklődés felkeltése a múzeumi kalandozásra ösztönző feladatlappal, a lap kitöltése a helyszínen (szöveges válaszok, rajzok, Reprodukció és az eredeti mű összehasonlítása, adatgyűjtés, pl.a mű mérete, a szereplők száma stb.
-----	--	--	---	---	--

16.	A plein air és az impresszionizmus. A képsorozat (tk. 66- 69. old.) A műtermi festészet és a szabadtéri festészet összehasonlítása.	1. Műalkotáselemzés: a műteremben és a szabadban készült festmények közös összehasonlítása (témák, színek, kompozíció, ecsetkezelés). Megfigyelési feladat: milyen a természetes fény hatása a színekre és a festői stílusra. (Tk. 46- 47. old.) 2. Képsorozat. Képelemzés: Monet: A roueni katedrális. A fotón látható és a festményen ábrázolt templom összehasonlítása. A különböző napszakok hatása a formák látszati színeire. A színreflex fogalmának értelmezése. A színek hangulati hatása. Színkontrasztok megfigyelése..	Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése (beszédkészség, fogalmazás, szókincsbővítés). A színek intuitív hatásának megérzése és a tudatos színhasználat ismerete. A kognitív kompetencia (elemző és összehasonlító képesség), az intuitív képesség fejlesztése és az élményszerű ismeretszerzés biztosítása a szituációs játékokkal (tk. 47/ 2.,48. o. 49/ 5. f.) Cél, hogy vegye észre a tanuló egy adott stílushoz tartozó művészek alkotásain a hasonlóságokat és a különbségeket. Az összehasonlítás során emeljen ki legalább két- két hasonló és különböző vonást pl. milyen a kompozíció, a technika, a témaválasztás és a megjelenítés módja a valósághoz képest ?	Szemléltetés: A felsorolt műalkotások vetítése és a tankönyv képeinek bemutatása. A képzelet világa tankönyv 46-50. o. Monet: Impresszió, A roueni katedrális déli napsütésben, Degas: Balettóra, Szinyei Merse Pál: Majális. Zenehallgatás: Impresszionista zene, pl. Debussy: A tenger Óravázlat: A műtermi festészet és a szabadtéri festészet. (Tanári kézikönyv 56-57. o.)	Szituációs játékok: Képzeletbeli időutazás a múltba az impresszionisták kiállítására 1874-ben. -Milyen bírálatokat fogalmaztam volna meg az 1874-ben rendezett-új stílusú, impresszionista képeket bemutató- kiállítás látogatójaként? - Hogyan válaszoltam volna az újságokban megjelent bíráló kritikákra Monet helyében? Milyen öltözékben jelentem volna meg ebben az évben? Milyen híres zeneszerzővel, íróval vagy tudóssal találkozhattam volna ezen a kiállításon? (Tk. 48. old.)
-----	---	--	---	---	---

17.	A pointillizmus. (Tk. 51. old.) A posztimpresszionizmus. (Tk. 52-53. old.) Összefoglalás. (Tk. 54. old.)	1. Ismétlés: Színelmélet, színkontrasztok. Az optikai színkeverés (szimultán kontraszt). 2. Az impresszionizmus és a posztimpresszionizmus összehasonlítása a látottakhoz kapcsolódó célirányos kérdésekkel. 3. Összefoglalás differenciált feladatokkal egyéni és csoportmunkában. A tanév művészettörténeti ismereteinek felidézése, rendszerezése, a legjellemzőbb fogalmak és stílusok meghatározása, a művészek egyéni stílusának felismerése és megkülönböztetése, a művészek egy-egy jellegzetes alkotásának ismerete, képelemzési módszerek alkalmazása, az alkotások műfaji meghatározása. Játékos feladatok: művészeti keresztrejtvény, képfelismerés részletek alapján stb. (Tk. 54. o.) 4. Választható alkotói feladatok. - Pointillista festmény készítése főszínek alkalmazásával. Cél: színárnyalatok elérése optikai színkeveréssel. - Egy pillanatnyi hangulatot érzékeltető tájkép vagy épület festése fotó alapján.	A gondolkodási kompetencia (a megfigyelő- és elemző képesség, az általánosítás, a lényegkiemelés), a színlátás, a színérzékenység, a képi emlékezés (memória) és az ismeretek alkalmazási képességének fejlesztése a műalkotások elemzésével. Szociális kompetencia: érzelmi nevelés, empátia, az együttműködő képesség fejlesztése a közösen végzett feladatokkal, pl. szituációs játékok. Az anyanyelvi kommunikáció (szókincs, beszédképesség, érthető fogalmazás, helyes intonáció), a kezdeményezőképeség és az asszociációs képességek fejlesztése a képzeletbeli riport készítésével. (Tk. 53. o.) Az esztétikai-művészeti tudatosság fejlesztése az egyéni felfogás és mások véleményének összevetésével.	Szemléltetés: A felsorolt műalkotások vetítése és a tankönyv képeinek bemutatása. A képzelet világa tankönyv 51-54. o. Tanári kézikönyv 58-61. o. Seurat: Vasárnap délután a Grande Jatte szigetén, Cézanne: Csendélet kosárral, Van Gogh: Önarckép bekötözött füllel, Az auvers-i templom, Paul Gauguin: Tahiti nők Eszközök: tankönyv, diavetítő vagy projektor, kép és fogalomkártyák, az alkotómunkához: tempera, olajpasztell	Feladat: gyűjts adatokat Vincent van Gogh életéről! (Kutatómunka: könyvtár, internet) A festő jellemének, tulajdonságainak, életkörülményeinek meghatározó szerepének felismerése a témaválasztásban és a festői stílus alakulásában. -Milyen ember lehetett, aki ilyen szenvedélyes ecsetkezeléssel festette képeit, de ugyanakkor türelmesen rótt a sorokat, amikor testvérének írt leveleiben beszámolt mindennapi gondjairól és terveiről? (Tk. 53. old.) Szituációs játék: beszéljétek meg, milyen válaszokat adnátok Van Gogh helyében, ha egy riportert feltenné a következő kérdéseke! 1. Miért festi képeit ilyen örvénylő vonalakkal? 2. Miért festett magáról bekötött fülű önarcképet?
-----	--	--	---	---	---

4. témakör: SÍKBÓL A TÉRBE					
18.	Szögletes sík- és térformák. Síklapok távlati ábrázolása. (Tk. 74-77. old.) 1. Leporellő. 2. Origami	1.A perspektivikus ábrázolás jellegzetességeinek mwegismerése tapasztalati úton. Látvány utáni tanulmányrajzok készítése félbehajtott papír téglalapok különböző nézetéről. Az elforgatás mértékének megfelelő látszati szélesség változásának megfigyelése. 2. Rajzsorozat készítése a síklapok kapcsolódásáról (lepirellő). Megfigyelési szempont: az egymással párhuzamos élek összetartása a távolodás irányába, a távolabbi élek látszólagos méretcsökkenése. Értelmező rajz készítése a nem látható élek halvány megrajzolásával. (Szemléltetés: tankönyv 74 -75. old.)	A megfigyelőképesség, a tér-és formaérzék, és az ábrázolás-technikai készségek fejlesztése a megfigyelt térbeli helyzetek pontos ábrázolásával. Alkalmazza a tanuló a formák ábrázolása során az irányok és az arányok méréseit és a vázoló vonalakat. Legyen képes a formák egymáshoz viszonyított arányait és tónusait megközelítő helyességgel ábrázolni, alkalmazza a tónusfokozatokat a termélység kifejezésére. Megfigyeli a fény hatását, és ábrázolja az önárnyékokat és a vetett árnyékokat.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 74-77. o. Tanári Kk. 62-63. o. Eszközök: grafitceruza – Filctoll – Origami- papír vagy A/4-es írólapok. Leporellőként hajtogatott mesekönyvek, leporellőként (harmonikaszerűen) meghajtogatott papírcsík, leporellószerűen egymáshoz illesztett félbehajtott papír téglalapok, a tankönyv magyarázó rajzai.	Origami. 1. Origami forma készítése püontos hajtogatással. 2. Látvány utáni tanulmányrajzok készítése egy síklapból hajtogatott papírmmodellről, pl. kétkéményes hajóról. A látvány megfigyelésének, az arányok vizsgálatának szempontjainak megbeszélése, majd elolvasása a tankönyvben. Értelmező rajz a nem látható élek halvány megrajzolásával. (Szemléltetés: tankönyv 76 - 77. old.)
19.	Kompozíció a megismert formák (lepirellő, origami) átalakításával (torzítás, átszínezés, mintázás). (Tk. 77. old.)	Síklapok kapcsolásával létrehozott fantasztikus (akár lehetetlen) épület kialakítása. Pl. mesebeli vár, palota, úrváros stb. A lapok felületének díszítése színárnyalatossan vagy egyéni asszociációkra támaszkodó faktúrával, de lehet valóságos részletekkel is, pl. ablakok, kapuk, lakótornyok, téglák és kődíszek stb.).	A képzelet fejlesztése a látvány merész átalakításával, a formák szokatlan asszociációjával. A szociális kompetencia fejlesztése a csoportmunkával: motiváló és közösségfejlesztő hatású az egyénileg elkészült alkotások közös kompozícióvá építése, vagy egy adott feladat közös kidolgozása csoportmunkában.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 77. o. Tanári kk. 64-65. o. Eszközök: színes technikák: filctoll, olajpasztell / tempera, papírkollázs, vegyes technikák.	3. Az előző órán készített és lerajzolt origami forma tanulmányrajzából kiinduló kreatív képalakítás: díszítés, kiegészítés, formaismétlés, színekkompozíció, megszemélyesítés stb..
5. témakör: ÁBRÁZOLÁSI RENDSZEREK					

20.	A perspektivikus ábrázolás. A kocka vagy a hasáb látszati képe. (Tk. 78 -79. old.)	1. Ismétlés: a perspektivikus ábrázolás jellemzői: vonalperspektíva, szín- és levegőperspektíva. Képelemzések: reneszánsz és klasszicista stílusú szerkesztett festmények. (Tk. 78. old.) 2. Makett készítése egyszerű szögletes formáról, pl. kocka, hasáb. 3. Geometrikus alapformák látvány utáni távlati ábrázolása különböző nézőpontból szabadkézi rajzzal. A nézőpont szerepének megértése a formák látszati változásában (rálátás, szemmagasság, alálátás). A formák tömegének, arányainak, egymáshoz viszonyított térbeli helyzetének, értelmezése segédvonalakkal és tónusokkal.	A megfigyelőképesség és a vizuális memória fejlesztése a műalkotások elemzésével (tk. 78. o.) A célirányos figyelem, a forma- és arányérzék, a térlátás, a problémamegoldó gondolkodás, a manuális képességek és a rajztechnikai készség fejlesztése a makett és a látvány utáni tanulmányrajzok készítésével (tk. 79/ 1. f.) A matematikai kompetencia, a logikus gondolkodás fejlesztése a geometrikus formák szabásrajzának elkészítésekor (többféle variáció elképzelése, pontos szerkesztés, párhuzamosok szerkesztése két vonalzóval, a síklapok térbeli helyzetének elképzelése).	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 78-79. o. Tanári kk. 66-67. o. A perspektivikus ábrázolást szemléltető festmények: -Carlo Crivelli: Angyali üdvözlés, Raffaello: Athéni iskola, -L. David: Horatiusok esküje. Eszközök: A makett készítésének technikája és eszközei: szerkesztés, vágás, ragasztás. Vonalzó, grafitceruza, famentes rajzlap.	Vizuális játékok: A választott szögletes forma különböző szabásminta-variációjának megtervezése, az egyik megszerkesztése és a makett elkészítése. (Tk. 79/ 2. f.) -A kocka szabásmintájából kiinduló képrejtvény megfejtése (tk. 79. old. (Tk. 79/ 3. f.) -A tankönyv 79/ 3. feladatából kiinduló, a kockapalástra rajzolható képrejtvény készítése egyénileg, és megoldása közösen.
21.	Vetületi ábrázolás. A kocka és a csonkolt kocka vetületi képe. (Tk. 80 -81. old.)	Vetületi képek olvasása, a nézetek értelmezése. Ismétlés: a síkábrázolás jellemzői. A Monge-féle háromképsík, derékszögű vetületi ábrázolás lényegének megismerése és megértése. Jellemző nézetek: felülnézet, előlnézet, oldalnézet. A vetítősugarak iránya és a vetületi kép keletkezése. Közös megbeszélés, példák gyűjtése: a vetületi képek alkalmazása a különböző foglalkozások területén.	A matematikai kompetencia, a logikus gondolkodás fejlesztése a vetületi képek értelmezésével. (Tk. 80-81. o.) Az ismeretszerzés és tanulás, a térlátás, az értelmező ábrázolás, az ábrázolóképeség és a szerkesztési készség fejlesztése. Cél, hogy ismerje a tanuló a Monge-féle vetületi ábrázolás alapjait és a szerkesztés lépéseit. Önállóan megszerkeszti a kocka vetületi képét.	Szemléltetés: papírkockák, nagyméretű geometrikus formák, képsík-rendszer. Vetületi kép keletkezését szemléltető ábrásor (A képzelet világa tankönyv 80-81. o.) Óravázlat: vetületi ábrázolás (Tanári kk. 68-69. o.) Szerkesztőeszközök: grafitceruza, derékszögű vonalzó, körző	Előzetes feladatok: 1. műszaki rajzok gyűjtése (tárgyak, és épületek megjelenítése vetületi képekben). 2. A képsíkrendszer elkészítése A/3-as rajzlapból. (Tk. 80. o.) 2.Csoportmunka: térbeli helyzetek megjelenítése papírkockákból vagy építőjáték formákból a vetületi rajzok alapján.

22.	Axonometrikus ábrázolás. (Tk. 82 -86. old.) A kocka csonkolása felezéssel, negyedeléssel, harmadolással. Rekonstrukciós feladatok.	1. A perspektivikus, a vetületi és az axonometrikus ábrázolás összehasonlítása. 2. Tankönyvmunka: az Axonometrikus ábrázolás című fejezet első bekezdésének hangos felolvastatása és a szöveg közös értelmezése (tk. 82. old.). 3. Közös megbeszélés: axonometria a műszaki életben és a művészetben. 4. Az axonometrikus szerkesztés lépéseinek megismerése a tankönyv magyarázó ábráinak megfigyelésével: egy- és kétméretű axonometrikus kocka szerkesztése. 5. Ábrázolási feladat: a kétméretű axonometrikus kocka felezősíkjainak szerkesztése. Önálló feladat a tankönyv leírása alapján (tk. 83. old.). 6. Rekonstrukciós feladatok egyéni és csoportmunkában: a kocka csonkolása felező- negyedelő –és harmadolópontok szerkesztésével (tk. 84 -86. old.).	A megfigyelőképesség, a térérzék, a tanulási képesség, az ábrázolástechnikai készségek és a koncentrációs készség fejlesztése a megfigyelt térbeli helyzetek pontosan szerkesztett ábrázolásával. Formaábrázoló és formaalakító képesség fejlesztése a formák rekonstruálásával. (Tk. 86. o.) A vizuális kommunikáció fejlesztése az axonometrikus ábrák értelmezésével. ((Tk. 84- 85. o.) Az idegen nyelvi kompetencia fejlesztése a szakszavak értelmezésével (perspektíva, axonometria, rekonstrukció).	Szemléltetés: A képzelet világa tk. 82 -86. o. Tanári kézikönyv 70-73. o.) Axonometrikus szerkesztést alkalmazó művészek alkotásai, pl.: -Vasarely festményei. – Escher: Kocka mágikus szalagokkal. – Axonometrikus műszaki rajzok. Eszközök: Szerkesztőeszközök és rajzeszközök. hegyes grafitceruza, körző, két vonalzó, színes eszközök, pl. színes ceruza, filctoll vagy tempera. Matematika tankönyv: merőleges szerkesztése, párhuzamosok szerkesztése, négyszög felezése és negyedelése mérés nélkül.	További ötletek az ábrázolási feladatokhoz 1. A felezősíkok megkülönböztetése tónussal, vonalkázással, színekkel. 2. Képzeljük el, hogy a felezősíkok színes fóliából készültek. Színezzük, fessük a három síkot tiszta színekkel, az egymást fedő síkokat pedig az egymást fedő színek összekevert árnyalataival! 3. Hiányosan rajzolt vetületi képek befejezése az axonometrikus forma látványa alapján. 4. Térbeli helyzet olvasása vetületi vázlatokról: rekonstrukciós vázlatok készítése vetület alapján.
-----	--	--	--	--	---

23.	Szerkesztett képek és formák. (Tk. 87. old.) Képalakítás a megismert axonometrikus szerkesztésekkel. A műszaki ábrák hagyományos és új megoldásai. A számítógépes rajzolás jelentősége (előnyei, hátrányai).	1. Egyéni alkotás vagy csoportos kompozíció tervezése a térhatású geometriai formák alkalmazásával. Kompozíciós megoldások: ritmikus ismétlődés; kiemelés mérettel, színnel, mintával, tónuskontrasztal; áthatás (egymásba ékelés, takarás, forgatás); a formák csonkolása stb. 2. Reklámfeliratok, monogramok, cégtáblák feliratának tervezése axonometrikus szerkesztéssel készült tömbbetűkkel. 3. Alkalmazott grafika: játékkockadoboz fedőlapjának terve. A tervezés szempontjai: a forma és szövegfeltöltés egyensúlya, a tartalom kifejezése formákkal és színekkel, a figyelemfelhívó formák és színek alkalmazása. Előzetes feladatok: különböző árúk csomagolásának megfigyelése és elemzése.	Esztétikai-művészeti kompetencia: a problémamegoldó gondolkodás, a kombinatív képességek, a figyelem, az alkotóképesség fejlesztése az egyéni ötletek kreatív alkalmazásával. A digitális kompetencia és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése az egyszerű axonometrikus ábrák számítógépes rajzolásával. A szociális kompetencia és a kezdeményezőképeség fejlesztése az együttműködést igénylő csoportmunkával. (Tanári kézikönyv 75. o.)	Eszközök: Grafítceruza, vonalzó, filctoll, festék Szemléltetett műalkotások: - Farkas Tamás: Mágikus forma (1986) - Victor Vasarely axonometrikus szerkesztéssel készült kompozíciói Ajánlott szakirodalom: - M. C. Escher: Grafikák és rajzok. Vince Kiadó, Bp., 1992. - Matematika tankönyv: a szerkesztés technikája. - A képzelet világa tankönyv 87. o. - Tanári kézikönyv 74-77. o.	Csoportos kompozíció összeépítése egyénileg megfestett axonometrikus kockákból: - Mindenki azonos méretben megszerkeszti és megfesti az axonometrikus kockát. A nagyméretű kompozíció a formák közös összeillesztésével és felragasztásával jön létre. - Az élek mentén három részre osztjuk az egyméretű axonometrikus kockát, és mindenki csak egy lapot fest meg. Ezután készülhet el a közös kompozíció a lapok egymáshoz illesztésével.
24.	Többértelműség. Lehetetlen ábrák (paradoxon helyzetek) Optikai csalás. Illuzionisztikus térábrázolás.	1. Több irányból is értelmezhető térbeli ábrák elemzése. Közelít vagy távolít? Alulnézet vagy felülnézet? Külső vagy belső tér? (Tk. 88-89. old.) 2. Kép-és ábraelemzések közös megbeszéléssel. Lehetetlen ábrák készítésének logikája. Vita a képtelen kockáról és M.C. Escher: Konkáv és konvex című alkotásáról. 3. Síkrajból térbeli kép: a tankönyvben látható egyméretű axonometrikus vonalhálózat értelmezése, a térmélység érzékeltetése három árnyalattal. (Tk. 89. old.)	A megfigyelőképesség, a térlátás és a formaérzék fejlesztése a többértelmű ábrák magyarázatával.. A matematikai kompetencia fejlesztése a műalkotások elemzésekor előforduló szakszavak magyarázatával (konkáv, konvex) és a különleges térformák értelmezésével. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése a Necker-kocka értelmezésével (Tk. 89. o. Tanári kézikönyv 79. o.)	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 88-89. o. Tanári kk. 78-79. o. Victor Vasarely festményei M. C. Escher: Konkáv és konvex (1955) Eszközök: grafítceruza, színes ceruza, filctoll. Szakirodalom: Matematika tankönyv: konkáv, konvex.	Ismétlés: az illuzionisztikus ábrázolás Gyűjtőmunka: példák keresése a hétköznapi életből és a művészetből az optikai csalódást előidéző helyzetekre, és a többértelmű ábrázolásra. (Tk. 88-89. o.) Ábrázolás: egyszerű szék látvány utáni rajzának átalakítása a tk. 88. oldalán látható képtelen kocka mintájára.

25.	Térplasztikák papírból. (Tk.90 -93. old.)	Térplasztikák készítése papírból. 1. A fény-árnyék kontraszt betervezése a kompozícióba: papírplasztika készítése egyénileg, majd az egyéni alkotások összeépítése közös kompozícióvá. (Tk. 90. o./ 1. f.) 2. Kockapalást díszítése. Technika: kollázs színes papírkivágással, rajzolás filctollal, festés temperával, áttört minta kialakítása ollóval vagy sniccerrel. A tervezett minták a kocka összeragasztása előtt kerüljenek rá a síkban kiterített kockapalást felületére.(Tk. 91/ 3.) 3. Monogram vagy rövid felirat készítése a síkból kiemelkedő, papírból készített betűkből (tk. 91. o.	A hatékony önálló tanulás: a problémamegoldó gondolkodás, a szerkesztési készség (pl. koncentrációs készség, pontosság), a konstruáló képesség és a manuális készség fejlesztése. Esztétikai-művészeti tudatosság (kompozíciós készség, kreativitás) fejlesztése az egyszerű papírból kialakítható érdekes formák készítésével. (Tk. 90-91. o.) A játékos tanulás, az ötletesség, az alkotó képzelet fejlesztése az érdeklődést felkeltő feladatokkal. (Tk. 92-93. o.)	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv szemléltető ábrái 90-93. o., Tanári Kk. 80-83. o. (diákmunkák) -Rubik Ernő bűvös kockája és működése (esetleg kockaforgatási verseny rendezése az osztályban). Eszközök: rajzlap, vonalzó, grafitceruza, ragasztó, olló vagy sniccer, esetleg színes papírok vagy festék, vastagabb karton alátétnek. Szakirodalom: Technika tankönyv: papírmunkák (vágás, ragasztás)	Különböző térbeli helyzetbe forgatható „bűvös kocka” készítése papírból. Az összeépítést a tankönyv fázisrajzai szemléltetik. (Tk. 92 / 5. f.) Látvány utáni rajz készítése a nyolc kockából összeragasztott „bűvös kocka” egyik beforgatási helyzetéről. A kaleidociklus fogalmának értelmezése, és egy kaleidociklus hálózatának megszerkesztése, az egymáshoz kapcsolódó minták megtervezése és a térforma összeragasztása a tankönyv szemléltető rajz- és ábrasora segítségével. (Tk. 93 / 7. f.)
6. témakör: JÁTÉK A VONALAKKAL					

26.	Szerkesztett képek. (Tk. 94-95. old.)	1. Képelemzés: a számítógépes tervezés lehetőségei a szerkesztett képek készítésében. A szerkesztett ábrák hagyományos és új megoldásainak ismerete. Beszélgetés a számítógépes rajzolás jelentőségéről (előnyei, hátrányai). Példák a családtagok számítógépes munkájából vagy akár saját tapasztalatokból. 2. Kompozíció tervezése térhatású vonalhálózat szerkesztésével és tónusos vagy színes kidolgozásával. (Manuális vagy számítógépes kidolgozás.)	Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése a látott képekhez kapcsolódó gondolatok kifejezésével, és a helyes fogalmazással. A digitális kompetencia fejlesztése a számítógépes rajzolással. Az alkotóképességek, az alkotó képzelet, a kompozíciós készség, a szerkesztési készség, a pontos munkavégzés és a koncentrációs képesség fejlesztése.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 94-95. o.) Tanári kk. 84-87. o.) -Keserü Ilona: Tükörkép (1968) -Számítógéppel készült grafikák. Eszközök: vonalzó, körző, grafitceruza, vékony és vastag hegyű fekete és színes filctoll vagy tempera, színes papírok, ragasztó.	Négyzet -kör -negyedkör Mintatervezés mértani alapelemek ismétlődésével. (Technika: festés, a formák kivágása színes papírokból, számítógépes rajz) Az egyénileg készült alapegységeiből közös kompozíció kialakítása Tükörképes kompozíció tervezése szerkesztéssel vagy szabadkézi rajzzal..
27.	Textúra és faktúra. Az anyagok felülete. (Tk. 96- 97. old.)	1. Előzetes feladatok: különböző természeti (vagy mesterséges) formák vagy a formák felületét érzékeltető fényképek, gyűjtése. 2. Tankönyvmunka: a képeken látott természeti formák felületének jellemzése írásban (tk. 96. old.). 3. Képalkotás a gyűjtött anyagok felhasználásával, pl. látvány utáni grafikából kiinduló vonal-és foltritmus, kollázs készítése a gyűjtött mintákból, a kollázs inspirációján alapuló színes kompozíció készítése, a textúrák fénymásolatából kiinduló képzeletbeli lény tervezése és kiegészítése grafikai részletekkel (tk. 96. old.).	A megfigyelőképesség fejlesztése az adott forma jellegzetességeinek szóbeli megfogalmazásával. Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése (szókincsbővítés) az adott felületeket meghatározó jelzők keresésével. Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: (a forma-és színérzék, a formafantázia, a kísérletező képesség, kombinatív képességek, a kompozíciós készség, a képzelet és az absztrakciós képesség) fejlesztése a dekoratív felületek kidolgozásával.	Szemléltetés. A képzelet világa tankönyv 96-97. o. illusztrációi, Tanári kk. 88-91. o. -Különböző természeti és mesterséges formák (a textúra vizsgálata). Eszközök: grafitceruza, választható színes eszközök (színes ceruza/filctoll/ tempera/ olajpasztelles viaszkar), fénymásolás, frottázs.	Gyűrt felületek 1. Műalkotások elemzése: a drapéria ábrázolása különböző művészeti stíluskorszakokban. 2. Látvány utáni drapériatanulmányok készítése gyűrt, redőzött textilekről. 3. A textilek gyűrődéseiből kiinduló kompozíciós variációk tervezése választott technikával (tk. 97. old.). 4. Gyűrt papír látvány utáni tanulmányrajza és a látványból kiinduló szubjektív kompozíció tervezése.

7. témakör: STÍLUSOK ÉS EMBEREK

28.	Tárgy- és környezetkultúra. Régi és új tárgyak. Tárgytervezés. (Tk. 98-99. és 102. old.) Használati tárgy tervezése adott funkcióra és stílusban.	1. Előzetes feladatok: régi és új tárgyak, vagy tárgyakat ábrázoló képek és rajzok gyűjtése, közös elemzése és összehasonlítása adott szempontok alapján (funkció- és formaelemzése), pl. miből és hogyan készülhetett, mire használták, hogyan díszítették, milyen emberek használhatták, és vajon mikor használták? 2. Önálló feladatmegoldás: egy napjainkban divatos tárgy –pl. mobiltelefon – tervezése (tk. 102. o.)	A megfigyelőképesség, az önálló ismeretszerzési és tanulási képesség és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése a tárgyak megadott szempontok alapján történő írásos és rajzos felmérésével, elemzésével és értelmezésével. Cél, hogy ismerje a tanuló a tárgykészítés útját a tervkészítéstől a sokszorosításig. Az esztétikai és művészeti tudatosság: (kreativitás, alkotó képzelet) fejlesztése az egyéni ötletek alapján készült tárgy tervezésével. A hagyományőrző szemlélet fejlesztése a régi tárgyak szépségének önálló elemzésével.	Szemléltetés: A képzelet világa tankönyv 98-99. o. illusztrációi, Tanári Kk. 92-93. o. a feladatok megoldása. Szakirodalom: -Hofer Tamás. – Fél Edit: Magyar népművészet. -Buzinkay Géza: Budapesti Történeti Múzeum. Eszközök: grafitceruza, filctoll	Múzeumlátogatás. A Magyar Néprajzi Múzeum és az Iparművészeti Múzeum tárgyait megismerése. Megfigyelési szempontok: a különböző történelmi korszakokban élt emberek életmódja és jellegzetes használati tárgyai. A viseletek, a tárgyak és a műalkotások stílusazonosságainak felismerése (tk. 98-99. old.)
29.	Formaátalakítás. Érdekes, szokatlan vicces tárgyak tervezése. (Tk. 103. old.)	1. Előzetes feladatok: különleges, érdekes tárgyak képének gyűjtése a régmúlt időkből és napjainkból, pl. Miska kancsó, embert formázó szék 2. Formaelemzés, formaátalakítás: napjaink tárgyainak áttervezése egy önállóan választott régi stílusban, pl. barokk kerékpár, gótikus mobiltelefon, rokokó vasaló stb. 3. Egy régi, vagy napjainkban használt tárgy rekonstrukciós rajza töredék (részletkép) alapján. 4. Munkanaplóval dokumentált használati tárgy tervezése saját célra, pl. öv, táska	A vizuális memória, a játékos tanulás, a kísérletezőképesség, a kreativitás (az alkotó képzelet, a problémamegoldó gondolkodás) és a humorérzék fejlesztése a különleges tárgyak tervezésével.. Cél, hogy legyen képes a tanuló újszerű, egyéni ötletek megvalósítására és kidolgozására egy választott technikában. Az esztétikai érzék, a kreativitás és az igényes munkavégzés fejlesztése a használati tárgyak tervezésével.	Szemléltetés: A képzelet világa tk. 103. o., illusztrációi, Tanári kk. 94-97. o. -Kaján Tibor napjaink tárgyait régies stílusúvá átalakító karikatúrái. -Emberiesedett tárgyak, pl. akvamanile. -Keserű Ilona: Szuszék tanulmány (1969). a magyar népművészet jellegzetes tárgyai. Eszközök: filctoll, tempera	Különleges tárgyak. -Emberiesedett tárgyak tervezése pl szék és lábas valódi lábakkal. -Egy napjainban ismert használati tárgy átalakítása más funkciójú működésre, pl. vasalóautó. A tárgytól a képkalkotásig. A magyar népművészeti tárgyak motívumaiból kiinduló kompozíció tervezése.

30.	A forma és környezete: a lakberendezés tárgyai. Az enteriőr. (Tk.100. old.)	1. Műalkotások elemzése: az enteriőr stílusváltozásai a különböző történelmi korszakokban. A lakberendezési tárgyak funkcionális és formai szempontok szerinti megválasztása. A lakberendezés alapelvei. 2. Beszélgetés Van Gogh szobájáról az arles-i szobáját bemutató festmény és a testvéréhez írt levélrészlet alapján. A közös megbeszélés után a tankönyv feladatainak önálló megoldása írásban. (Tk. 100 /5. 6. f.) 3. Egy lakószoba berendezésének elemzése. (Tk. 100 / 7. f.) 4. Egyszerű belső tér ábrázolása axonometrikus szerkesztéssel.	Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése a műalkotások és a különböző stílusú enteriőrök elemzésével. Az esztétikai érzék, az igényesség, a vizuális emlékezet, az önismeret és az ábrázolóképeség fejlesztése. Szociális kompetencia: önismeret fejlesztése a közvetlen környezet elemzésével. A megfigyelőképesség, a látványértelmezés és a térérzék fejlesztése a belső tér jellegzetességeinek bemutatásával.	Szemléltetés: A képzelet világa tk. 100. o. Tanári kk. 98-99. o. -Lakásbelső képe régi stílusokból és napjainkból. Jellegzetes példák megfigyelése az úri, a polgári és a népi építészetből. -Vincent van Gogh: Van Gogh szobája Arles-ban Szakirodalom: Szlatky Mária: Nézzünk körül a házban. S. Nagy Katalin: „Pompázik fénnel a ház”.	Előzetes feladatok: a saját szoba bemutatása képekben, vázlatrajzzal és szöveges elemzéssel. Beszélgetés a lakberendező tevékenységéről. A cégek és a lakások berendezésének különbségei. A berendezés jellemzői (a helyiség alapanyagai, a bútorok, a használati-és dísz tárgyak, a textilek, az alkalmazott színek, a műalkotások) és a berendezés választásának egyéni és közösségi szempontjai.
31.	Lakberendezés. Hagyományos és szokatlan bútorok. (Tk. 101. old.)	1. Tárgyelemzés: az ülőbútorok formájának, díszítettségének változása az ókortól napjainkig. (A megbeszélés szempontjai a tanári Kk. 100. oldalán) 2. Szék tervezése saját részre a tanulóasztal vagy a számítógépasztal mellé. 3. Bútortervek készítése egy ismert személy számára az emberi tulajdonságok és a tárgy jellemzőinek ötvöztetésével. 4. Illusztráció készítése Gazdag Erzs: A szék című verséhez. (tk. 101. o.)	A problémamegoldó gondolkodás, az ábrázolás-technikai készségek és jártasságok, és a manuális készség fejlesztése a szabadkézi rajzvázlatok és ötlettervek készítésével Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése a tárgyak jellegzetességeinek megbeszélésével, és a tárgytervezéshez kapcsolt nyelvtani feladattal (szókincs bővítés, régies és népies szavak gyűjtése). Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség: és a képzelet fejlesztése az egyszerű tárgyak tervezésével.	Szemléltetés: A képzelet világa tk. 101. o. Különböző stílusú székek Egyiptomtól napjainkig. Lakberendezési újságok képei (bútorok, tárgyak). Faragott népi bútorok. Grafitceruza, filctoll, tempera. Szakirodalom: Kaesz Gyula: Bútorstílusok.	Előzetes feladatok: képek és rajzok gyűjtése régen és napjainkban használt bútorokról, elsősorban ülőbútorokról (művészeti albumok, prospektusok, saját fotó). Szituációs játék. tárgyakat megszemélyesítő élőszobrok alkotása, pl.: én egy karosszék vagyok

8. témakör: KÉPEK AZ UTCÁN					
32.	Alkotások az utcán (reklámplakátok, feliratok, házak, falfestmények, szobrok, szökőkutak, utcabútorok, játszótéri játékok, lámpák stb.). (Tk. 104-106. old.)	1. Beszélgetés az utcai plakátok jellemzőiről (tk. 104. o.) 2. Utcai plakát tervezése egy választott témában, pl. mozifilm, könyvfesztivál, egy terméket reklámozó plakát stb. 3. Házak és házfalak. Beszélgetés a házak homlokzatának díszítési lehetőségeiről (különböző anyagok és színek alkalmazása; képző-és iparművészeti alkotások, pl. szobrok, domborművek, mozaikok, festmények; növények). Tankönyvmunka: a rajzon megadott tűzfal díszítésének tervezése. Egy ismert ház homlokzatának áttervezése a fénymásolati kép átszínezésével, hozzárajzolással.	Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése a látvány szóbeli megfogalmazásával. A megfigyelőképesség, a vizuális emlékezet, az alkotóképesség fejlesztése, az igényes munkavégzés kialakítása. Természettudományos kompetencia: a környezettudatos magatartás kialakítása az esztétikus környezet iránti igény kialakításával.	Szemléltetés: Pinczehelyi Sándor: Plakát (1970) Jean Tinguely és Niki de Saint- Phalle: Sztravinszkij-szökőkút (1983), Párizs. Hundertwasser ház Bécsben. Utcai hirdetőoszlopok, óriásplakátok, köztéri szobrok és szökőkutak, játszótéri játékok, érdekesen díszített épületek, tűzfalak dekorációi.	Előzetes feladatok: különböző országok városait és falvait ábrázoló utcaképek gyűjtése (útikönyvek, családi kirándulások felvételei, prospektusok). Közös gyűjtés, megbeszélés: milyen formák (épületek, építmények, szobrok, vagy egyéb jellegzetességek) jellemzőek lakóhelyünkre? Köztéri szobrok a lakóhelyen. Néhány köztéri szobor jellegzetességeinek megbeszélése.
9. témakör: ÉRTÉKELÉS					
33.	Az egész évi tankönyvmunka és az alkotói munkák értékelése. Kiállítás rendezése.	Értékelés. A tanulói munkák önértékelésének szempontjai a Tanári kézikönyv. 110. oldalán. Tankönyvmunka: a szép könyv díjazottjának kihirdetése (Az értékelés szempontjai: esztétikus, gondos munkavégzés, pontos feladatmegoldások a tankönyvben.)	A figyelem, a kritikai érzék, az önismeret, az önértékelés fejlesztése, a saját képességek számbavétele az egész évi munkáról alkotott önálló véleményalkotással. Saját és mások munkájának összehasonlítása. A szociális kompetencia fejlesztése a közös munkával készült kiállítás rendezésével.	Szemléltetés: Az egész évben készült diákmunkák. A képzelet világa tankönyv rajzai és feladatmegoldásai.	Kiállítás rendezése a tanulók egész évben készült alkotásaiból. Rövid kiállítás-megnyitó szöveg írása, és néhány felolvasása a kiállítás helyszínén.
34-36.	Plusz óráknak jelölve				

